

Αρχές της νεότερης γλωσσολογίας

- Α.** Η γλωσσολογία είναι περιγραφική, όχι ρυθμιστική επιστήμη
Β. Προτεραιότητα του προφορικού λόγου (βλ. φωνητικός χαρακτήρας της γλώσσας)
Γ. Προτεραιότητα της συγχρονικής περιγραφής

«Γενικά χαρακτηριστικά» της γλώσσας

• Το αυθαίρετο του σημείου• Ο γραμμικός χαρακτήρας του σημαίνοντος• Μεταβλητό-αμετάβλητο του σημείου• Ασυνέχεια των γλωσσικών μονάδων	• Μη κατευθυντικότητα σήματος / Ταχεία εξασθένιση σήματος
Διπλή άρθρωση του λόγου (Martinet)	Μετάθεση
Πολιτισμική μετάδοση του λόγου	Γενίκευση-αφαίρεση
Φυσικός τρόπος εκμάθησης	Εξάρτηση από την περίσταση της επικοινωνίας
Πολλαπλότητα εκφοράς	Αμοιβαιότητα-διαδραστικότητα-αναδραστικότητα
Χαρακτηριστικά του μέσου (ακουστική οδός):	• Δυνατότητα μονολόγου• Δυνατότητα εξαπάτησης• Ανακλαστικότητα
• Φωνητικός χαρακτήρας• Αμοιβαιότητα• Ειδίκευση των οργάνων / Εγκεφαλική ειδίκευση	Πολλαπλή λειτουργικότητα. Εκφραστική, ποιητική, βουλευτική, φατική λειτουργία κλπ.
	Παραγωγικότητα/Δημιουργικότητα (Chomsky)
	Προθετικότητα της επικοινωνίας (Grice κ.ά.)

Με αφετηρία τις αρχές της νεότερης γλωσσολογίας και τα γενικά χαρακτηριστικά της γλώσσας, σχολιάστε τους ακόλουθους ισχυρισμούς (βλ. και Ευ. Πετρούνιας, *Νεοελληνική Γραμματική και Συγκριτική («Αντιπαραθετική») Ανάλυση*, τ. Α': Φωνητική και Εισαγωγή στη Φωνολογία, Μέρος Β': Ασκήσεις – Θεματικός κατάλογος, Θεσσαλονίκη: Ζήτη, 1997, 22-24):

1. Σε σύγκριση με τα ελληνικά, τα αγγλικά έχουν πολύ λίγη γραμματική
2. Η ελληνική είναι φτωχότερη γλώσσα από τα ρωσικά, γιατί έχει λιγότερα φωνήματα
3. Η ελληνική γλώσσα έγινε φτωχότερη με την καθιέρωση του μονοτονικού
4. Η ελληνική γλώσσα έγινε απλούστερη με την καθιέρωση του μονοτονικού
5. Η καθαρεύουσα είναι πλουσιότερη από τη δημοτική, επειδή διαθέτει πολλά συνώνυμα (π.χ. «όμμα», «ομμάτιον», «οφθαλμός»)
6. Αφού δεν υπάρχουν φτωχές και πλούσιες γλώσσες, η γλώσσα των Μαυροπόδηδων έχει εξίσου πλούσιο φιλοσοφικό λεξιλόγιο με της ελληνικής
7. Οι διάλεκτοι δεν έχουν κανόνες
8. Δεν υπάρχει «σλαβομακεδονική» γλώσσα
9. Η ελληνική είναι ανώτερη γλώσσα, είναι η μητέρα των γλωσσών
10. Η τουρκική είναι η «γλώσσα-ήλιος»
11. Μια γλώσσα καθιερώνεται από τον λαό της και όχι με γλωσσικές μεταρρυθμίσεις, σαν του 1976
12. Για να εκφραζόμαστε σωστά αρκεί να διαλέγουμε την έκφραση που εκφράζει τη σκέψη μας πιο εκφραστικά
13. Α: «- Συγγνώμη, έχετε ώρα;» Β: «- Ναι» [και προσπερνάει]. Το μόνο λάθος του Β. είναι ότι φορούσε ρολόι
14. Η ετυμολογία διδάσκει την κανονική σημασία των λέξεων· πρέπει να μάθουμε την ιστορία μιας λέξης αν θέλουμε να ξέρουμε τι πραγματικά σημαίνει η λέξη αυτή
15. Επικοινωνία είναι μια ατέλειωτη σειρά αμοιβαίων παρεξηγήσεων
16. Το μέσο δεν επηρεάζει τον βασικό σημειωτικό μηχανισμό της γλώσσας
17. Η νοηματική δεν είναι γλώσσα, λόγω του μη φωνητικού της χαρακτήρα
18. Η νοηματική δεν είναι γλώσσα, λόγω της προτεραιότητας του προφορικού λόγου
19. Η γλώσσα των νέων είναι φτωχή και χυδαία· οι νέοι χρησιμοποιούν 100 λέξεις όλες κι όλες· οι περισσότερες απ' αυτές είναι βρισιές
20. Εκφράσεις όπως «την ψάχνω», «τη βρίσκω», «την ακούω», «τα παίρνω» είναι α-νόητες γιατί σε τι αναφέρεται η αντωνυμία;
21. Οι κανόνες της γραμματικής μάς λένε πώς να γράφουμε σωστά ελληνικά
22. Οι νεκρές γλώσσες είναι οι μόνες γλώσσες που δεν αλλάζουν
23. Η φυσική γλώσσα του λαού είναι η δημοτική
24. Κάθε γλώσσα εκφράζει μια εντελώς διαφορετική αντίληψη του κόσμου
25. Η γλώσσα είναι το σύνολο των λέξεών της
26. Η γραμματική οργάνωση των πληροφοριών σε μια πρόταση είναι πάντα γραμμική
27. Αφού η γλώσσα αποτελείται από συμβάσεις, ο καθένας μπορεί να μιλάει όπως θέλει
28. Το μονοτονικό δεν είναι καλό σύστημα, γι' αυτό ο καθένας είναι ελεύθερος να προτείνει το δικό του σύστημα τονισμού
29. Η γλωσσολογία διδάσκει τη σωστή χρήση των λέξεων
30. Γλωσσολογία ονομάζεται η λεπτομερής επεξεργασία του αυτονόητου
31. Η φράση «τα γενικά χαρακτηριστικά» της γλώσσας είναι είτε α-νόητη, διότι δεν υπάρχει η γενίκευση «η γλώσσα», είτε ταυτολογική, διότι «η γλώσσα» είναι ήδη κάτι το γενικό.